

crkva u svijetu

ZNAKOVI I ODJECI

MOLITVA ATEISTA

Ignis Leticia

Ništa. U sebi ne prozirem. Ne vidim. Ne osjećam mjesto u kojem bi bio potpun. Nigdje nisam cjelovit. Žuč, jetra, srce, bubrezi, pluća, krv... Besmislena anatomija. Radi. Otkucava. Možda bolest. Ja ne vidim.

Prazan sam. Kao uvijek. Nepodnošljivo težak. Na vjetrometini sam — od tijela. Pred propinjanjem nečeg što ne znam da li je od duše. Duše nema?

Dlanovima protječe pijesak. Gubi se. Što je od dana moje? Od ovog prethodnog, od svih ostalih. Zašto ide bez mene? Zašto se ne zaustavlja prisiljavajući me da vidim!

Prokleta škripanje. Vrata se otvaraju i zatvaraju. Sklapam i otvaram oči, — i nema slike. Htio bih misliti. Misao boli.

Hod je: od zida do zida. Gomilanje opsjene. Boja? Zavodi me. Ne mogu je zadržati. Cvijet? Utapa se u ubistvenoj vodi. Sâm ga ubijam. Ja sam ga ogradio.

Zamišljam da miriše. A raspada se. Lijep je: u meni nema korijena. Nema ljepote. Ako jest, i ona se mrvči. Ne može je miomići prašina.

Naprezao sam se. Ponovno napregnuh sve u sebi da sebe čujem. Koraci mukli — i jezivo prodorni — kao u prostoru grobnice. Sav zvonim. Na sve strane rasipljem se.

Znam. Prisjećam se. Sve je ovo preneseno u mene, »srozano« nekud od asfalta, od jedne kuće, od nezahvaćenog prostora tržnice i hrama.

Nedjelja. Nije drukčija od bilo kojeg dana.

Mrpe novina. Iščekivanje televizijskog programa. Sjedenje. Zurenje. Buka. Ne mogu sebe čuti.

Sutra ću istim kretnjama upijati dan. Ništa mi neće ostaviti. Izmamit će mi osmijeh. Ali se neću veseliti. Skrivat ću plač. Tješit ću se da nisam sâm u njemu. Kao ni u divljanju kiše. Ako sam kap, razlijevam se u bezbroju drugih.

Ipak nešto teče.

Zašto vraćanje onoj mrlji? Poslije sna mišljah da je manja. Bez težine je. I kao jučer, i kao prekjučer — još se nije razdanilo: zakači se za nešto, ruje, zidove ruši, tjera u ruševine.

Neka me ostavi sve, sve, sve.

Disati hoću. Jednostavno, hoću znati je li zaraza u plućima. Da li vid boluje otuđujući se od slike. I da sunce uđe u svjetiljku i zvijezda na dlan padne, ne bih bio veći.

Čovjek — to zvuči gorko.

Ne mogu se sakriti u grimasu. Uvjeriti drugog da nešto s gađenjem u sebi perem. Ne mogu sa svih krovova zvoncima doviknuti da rastem, da su oni od mene manji. Ne mogu. Ne mogu. Upravo sve i jest u n e m o g u.

Spava mi se. Htio bih zaboraviti. Htio bih da se opet nekako drukčije, u nekom drukčijem prostoru rodim.

Ako je nemir, nedvojbeno je i mir negdje. Obala osluškuje more. More je radi obale. Obala je radi mora. Radi čega, zbog čega sam ja? Još se ne gasim u svijesti.

Mrzim. Čini mi se. Kad bih raščlanio mržnju, ne bi je više bilo. Ljubim? Previše je zamršeno. Složeno.

Izgleda: sve je želja. Možda nemira? Samo da isključi smrt! Neka ne uhodi tjeskobama.

Nepodnošljivo je u svemu opipavati lešinu. Svoju. Tuđu. Od sâme zvijezde. Od apstrakcije. Ima je i u misli. Gasi se. Pepeo je. Nema ni skeleta. Jednom će me pustošiti miševi. Čovjek se neće ni sjetiti da sam na njega bio nalik.

Ponižava me stvar. Htio bih da budem kao glazbalo. Da pjevam. Da odzvanjam. Najljepše su orgulje. Dočaravaju sve želje zvuka u meni. One su glazbeni, zvučni spektar. Ozvučenost duše. Netko ih dira. Ja se be ne mogu raspjevati. Ja se — dodirujući se — lomim.

Zavidim. Znači: netko je sretan. Zloban sam. To dokazuje da se precjenjujem: moja me sjena umanjuje. Prezirem. A nisam obećanju svoje volje vjeran. Netko je od mene postojaniji, jači. Taj NETKO neka na meni zasvira. Neka mene ozvuči. Neka probudi orgulje. Neka sve prostore pokrene. Aleluja! Ako postoji.

Papir. U prstima sagorijeva. Slovo: krv mrsi. Naslage, naslage. Zagađene ložnice. Ležaj, na kraju, lešinu podupire.

Sutra u ovaj isti sat opet ću zuriti u lice ure i govoriti sebi da sam mehanizam. Mora da je netko tko se ne uklapa u umor mojih ponavljanih kretnja. Ako je u meni poremećaj, ON je red. On je potpun. Ako ja i oponašam radost — koja na kraju krajeva nije ničija, — nisam cjelovit. Da kleknem? Nije u mojoj prirodi. Moliti ne znam. Pretpostavlja Nekoga koji sâm ne treba da moli. ONAJ nije slab, ne jauče, ne žali. Neću da me nadživi stvar. Da portret pokojnika ukrasi moj odar. Neću ni da bude strah kao u mreži pauka. Da prozor i vrata uhode sprovod.

Onaj prekjučer imao je sve dimenzije jezovita sna. A bio je java. S tvrdoćom i oštrinom koja zasijeca u živo meso, širi zadah, zahvaća sve organe, raspada se i u srcu. Ipak se nametao kao san. U nesposobnosti razuma da ga primi kao zbilju. Onaj, nad kojim se dešavala sva ta besmislena pompa, u dnu mene bio je živ. Zato je sve ono vani stezalo

kao neprijateljski obruč. Sve izvan mene i mrtvacu nametalo se snagom apsurdna, zapletalo u lakrdiju. Ipak, riječ »vječnost« »zakačila« se u meni, u nekom nerazgrnutom prostoru. U onom nabranju preobražaja, privida smrti, stvarnosti duše — bilo je nešto što je mene bacalo u dosad nedoživljeni prostor vanvremenske glazbe. Bez ograničenja.

To nešto, što ne umijem odrediti, nadiralo je u horizonte, nebu izvlačilo drugu, do sada nepoznatu boju, preplavljalo me ganućem. A trenutak prije bio je zadah, raspad, prokletstvo u misli, u srži sjećanja koje se nije moglo miriti s nestankom. Moj prijatelj — mrtav. Besmisao. Glupa apstrakcija. Lešina? Idiotizam. Nedostojan njegova duha. Možda se ruga? Nije u stilu njegove duhovitosti. Uostalom, on je vjerovao. On je sâm to odabrao. To mu se sviđa. On je — na kraju — molio. Znači: on nije izgubio svoju bit, on se jednostavno igra, rekonstruira, reinkarnira, duhovito opsjenjuje.

A te dosadne tirade, ti ubitačno teški vijenci, ta stiska koju on nikada ne bi mogao odobriti (njemu je gužva uvijek bila odvratna) — sve je to jedna epizoda dana, koja iščezava kao magla, kiša, žega, nepoćudna riječ. Ono »vječno«, »spas«, »duša«, »spokoj« — ne vrijeđa, ne ruši. Sve ono nije bio obred. Ja sâm nisam bio obred, nisam molitvene formule secirao, meni onaj čas svaka raščlamba bijaše mrska. Ja sam podsvijesno želio. Svoju sam svijest zaklinjao da me nadživi. Svome sam srcu — nesvjesno molitveno — obećavao vječnost poslije ukopa.

Smrt ni u kojem slučaju ne može u meni naći svoj prostor. Filozofsko opravdanje. U zakonitosti moje misli ona je nepojmljiva. Smrt bilo koja, bilo kakva, bilo čija. Još uvijek me podilazi mučnina od pogleda mrtve mačke na asfaltu. Kao da se upravo sada dogodilo. A nije ni važno kada se desilo. Dešava se. Ne mogu iz sebe izbrisati. Pregažena, još je davala znakove života, rastezala se, trzala. Vjerojatno je posljednjom snagom dopuzala do ruba pločnika nagonski tražeći zaklon. Što dalje od gužve, buke, sudara. Smučilo mi se. Do gađenja. Ta me smrt (zar je to čudno!) ogorčila do plača. Otvorila čak neke dosad zatvorene ventile moje i onako zamršene duše, pokrenula misao na vječnost. Kako je očajnički besmisleno — sâm sebe sam uvjeravao obilazeći mrtvo tijelo životinje, zatvarajući oči i otklanjajući pogled kao da je u njemu njezina smrtna rana; kako je tužno da baš sve na tome, na smrti svršava. A i tu je mačku možda netko volio. Što bi bilo da je moje vlasništvo? Kao ona iz djetinjstva kojoj sam spasio život, njegovao je osakaćenu sa svom nježnošću koja je svojstvena djeci. A bespomoćnost još uvijek obvezuje. Na kraju krajeva, zar sućut nije u osnovi uvijek podsvijesno upravljena prema meni, subjektu? Samosažaljenje. Sebeljublje. U stvari strah od vlastite povrede. Samoosjetljivost barem.

Ta je mačka uostalom voljela. Htjela je živjeti samim tim što je živjela. I samim tim imala je pravo na život. I bez razmišljanja. Bez sposobnosti da ga pronikne.

A onaj koga sam jučer otpratio sudjelovao je u mojoj misli, zajedno smo istraživali srce. Zar zato da se najzad ucrvi? Samo zato da se na kraju zemlja — upornošću blata, težinom kamena — u njemu rastopi. Uistinu, plakao sam u sebi. Moja ojađenost imala je okus sućuti, želju da sve povrede ovog svijeta liječi.

Pomalo je iskrsavala, otimajući se iz valova čuvstva, davno u zaborav potisnuta priča: o nekom zemaljskom prvobitnom raj, eshatološka vizija sklada, gdje razdor ne postoji, gdje je od raspjevanosti ljubavi sve i od neba ljepše. Utopija! — prezir je brisao sliku. Ona je ipak i dalje izra-njala, dražila srce.

I nehotice, misao se okomila na psa. Ja ga se ne odričem, — govorio sam sebi. Od mora živjeti, on je moj. On me, uostalom voli. Odan mi je, više nego ljudski. Meni pripada. Nemoguće da ni od njega jednom više ništa ne bude. Nakon što će se, možda isto tako, njegovo tijelo posljednji put bolno protegnuti i zgrčiti na kamenu... Uostalom, on je samo od tijela, nema dušu, o njoj ne razmišlja. Ali to nije važno. I njega boli! I poželio sam da bude vječnost — bez ograničenja. Za sve. I za stablo. I za biljku. Jer joj je opravdanje — ljubav. Jer je tako bolno besmisleno prestat i postojati.

Priznajem: slab sam, satrven, bolestan, tjeskoban. U sebe, protiv volje, zatvoren — kao u tamnicu. Tko je od mene jači? Tko bez straha? Tko se veseli? Kome smrt nije kamen spoticanja? Tko?! Ja nisam Bog. Ja umirem, ja cvilim. Ja zapravo ne znam da li ga uopće ima.

Ako jesi, Bože, Energijo, Svemoći, — uhvati se na moju bolest, u ovo moje kolebanje. Vani je pogreb. U meni je. Ja slijedim mrtvačev hod. Ja sa samim sobom govorim predočujući uspomenu kao sugovornika; ja se ne mirim s lešinom, moje srce na koncu nije grob.

Bože, ako jesi, mene učini bogom. Jer ljubav, kaže, može sve. Ne ludujem. Stvarno bih htio sličiti Tebi. Zašto da se iza najčišćih želja krijem u svoj sram! Zašto da kunem, kad sam u djetinjstvu naučio izgovarati nježnost.

Činjenica je da Te nisam priznao. Drugima si pripadao, bio si mi tuđ kao što su i oni bili. Ako postoji krivnja, nije samo moja. Nisu Te umjeli nametnuti. Tobom su se razmetali kričavo, bučno, a to, vjerujem, nije božanski. Ako postojiš, zamišljam da si dobar. Ne osvećuješ se. Ne planeš na svaku nezgrapnu riječ, ne gadi Ti se plač; ne sablažnjava Te smijeh ako nikomu ništa ne oduzima. Na kraju krajeva, Ti nisi ukalupljen. A meni je do dna duše, ako je ima, mrzak oklop, odvratna poza.

Prekjučer, na sahrani, ja nisam zaustavljao suze. Da si mi onda došao i sa mnom se — ljudski ili božanski rasplakao, osjetio bih da se nešto veliko zbiva. Gledao sam gvožđe. Križ me nije uvjerio...

Ako Te otkrijem, obasut ću Te svim nježnostima koje sâm želim. Od Tebe se neću odvajati. Uvlačit ću Te u svaku svoju kretnju. Ti ćeš moje misli misliti. Nazvat ću Te: Radost. Ti ćeš ispraviti svaku pogrešnu pomisao nehotice utisnutu u pojam o Tebi. Ti ćeš mi se nametnuti. Kao ljubav. Jer to, Nepovredivi, želim.

Bože, ako postojiš, i ako Te nađem, u sebe ću Te zatvoriti. U sebi gradit ću oltar. Sebično ću Te ograditi. Naprezat ću se da Ti ne omrzne moj prostor.

Gospode, (dopusti da te kao drugi zovem) uspostavi red u tom zamršenom sklopu koji se duša zove. Ako si uredio svijet, to možeš. Moje je srce vrijednije nego svemir. Ako uistinu postojiš, u njemu mi se objavi. Ono se najviše naprezalo. Ako JESI, prisili me da Te zavolim. U meni ćeš hodati. Neću se bojati. I svoju ću smrt zamisliti kao poklon. Sebe ću Tebi vratiti. Sve je dobro što Ti činiš. Ako jesi. Ako Te uistinu tražim.